

Розділ 1

На поштовій скриньці біля бабусиноного дому сидів гриф.

Якщо вже говорити про прикмети, то очевиднішою не вигадаєш. То був чорний американський гриф, а не катарта червоноголова, і це, мабуть, усе, що я можу вам про нього сказати. У мене вчений ступінь з біології, але по комахах, не по птахах. Я взагалі відрізняю грифів від інших падальників тільки тому, що принципи визначення їхніх видів у Північній Америці надзвичайно прості. У птаха чорна голова? Це чорний американський гриф. У птаха червона голова? Це катарта. Принципи безпомильні, хіба що ви на південному заході, бо тоді треба додавати: воно завбільшки з невеличкий літак-винищувач? Тоді це каліфорнійський кондор. Та в Північній Кароліні їх дуже мало.

— Пухоїди в тебе, напевне, просто відпад, — сказала я птахові, відчиняючи дверцята машини. Той нахилив голову, ніби оцінював мої слова, мене та мій старенький «субару».

Я витягнула телефон і зробила кілька гламурних фоточок птаха. Спробувала завантажити одну в інтернет, але телефон повідомив, що заряду в ньому залишилось на одну десяту позначки, а GPS-сигнал відсутній.

Ну так. Принаймні це тут не змінилось.

Мама мешкала у провулку Грифів-бороданів, що робило появу в ньому грифа абсолютно нормальною, хоча, власне, грифи-бородані у Північній Кароліні теж не водяться. Це великі птахи-падальники, що мешкають в Африці та Євразії і харчуються кістками. Навіщо називати приватну дорогу на честь кісткоїдної птахи з іншого континенту?

Якось мені було нудно, і я таки докопалась до причини: забудовник нашого котеджного містечка мав пунктик на птахах. Його першим проектом став провулок Альбатросів, тоді вулиця Буревісника, тоді В'юрковий двір, і так за алфавітом, аж до вулиці Щиглика, на якій він і помер. Імовірно, виключно для того, щоб не шукати птаха на літеру Ю. (Є такі собі югина та юнко — з роду горобцеподібних, однак, визнаю, що ці пташки спадуть на думку не швидко.)

Провулок Грифів забудований типово для всього Півдня, хоча я не знаю, можливо, цей тип забудови вже й мігрував і поширився далі. Отож спершу ви їхатимете сільською дорогою посеред пасовиськ із коровами та дерев; між усім цим вам періодично траплятимуться малі підприємства, що торгують дровами, пропаном та ремонтують гідравліку. Тоді ви побачите битий життям трейлер і знак «приватна дорога». Повернете на неї, і ось перед вами раптово з'являється з десяток оточених акуратними газонами типових будинків, що стоять уздовж вулиці. Дорога ж або веде в глухий кут, або ж сполучається з іншою, ще більш сільською.

Битий життям трейлер — ледь не обов'язковий традиційний елемент. Володіє ним зазвичай похмурий виживальник, що відмовляється продавати землю. Інакше мешканцям району не буде на що пожалітися і вони стануть геть некеріваними.

Моя бабуся — дивакувата, бісяча жінка — купила третій за рахунком будинок по правому боці вулиці й прожила тут кільканадцять років. Коли мені було десять, ми десь рік мешкали з нею, а тоді мамі таки вдалося зняти квартиру, і ми з'їхали. Коли мені було чотирнадцять, бабуся Мей померла, і ми переїхали назад. Тепер мені тридцять два — і ось я знову тут.

Котеджне містечко мало точно такий вигляд, як і тоді, коли я звідси поїхала. Воно якраз досягнуло тієї стадії, коли правила утримання господарств уже втратили силу, тож хтось поставив собі курник, хтось занедбав газон, і той заріс бур'янами — насправді таке я лише підтримую, на таких ділянках краще біорізноманіття і більше комах, — а в когось у дворі вже з'явилася стара вантажівка на чотирьох цеглинах, погано захована від чужих очей десь біля сараю. На цій стадії розвитку такі містечка можуть існувати десятиліттями, а тоді, зрештою, залялюються в дорослу форму й приваблять паразитів-збудовників.

Я глянула через вулицю, на будинок містера Пресслі. Він ще живий? Тоді йому вже під вісімдесят.

Ага, так і є. Фіранки на великому вікні були трохи розсунуті, а в щілині між ними я розгледіла бінокль. Містер Пресслі одноосібно являв собою сусідську варту, байдуже, хотіли цього сусіди чи ні. Він був переконаний, що сільська місцевість у Північній Кароліні — розсадник душоубства. Якщо я не зрушу з місця, він, певно, викличе копів.

«Прийміть орієнтування на товсту жінку з кучерявим волоссям, — пробурмотіла я собі під ніс. — То було зловмисне стояння, пане офіцере, я це бачив на власні очі! Ще й машину зі злочинним умислом припаркувала!» Те, що ти товста, зазвичай дає вкрай мало соціальних переваг, але, мушу визнати, хоча б ніхто не поспішає сплутати вас із домушницею, що залазить через вікно.

Отже, містер Пресслі й досі живий. Та і трейлер досі там, де й завжди. І зв'язок досі нестабільний. А двір під вікнами будинку моєї бабусі й досі у трояндах. (Мама прожила тут майже два десятиліття, а я й зараз думаю про цей будинок як про бабусин.) Єдине, що змінилось у провулку Грифів: майже всі груші «бредфорд» посохли, і їх замінили індійським бузком. І, вочевидь, грифами.

Один з них і далі сидів на дерев'яній перекладині за поштовою скринькою. Я й гадки не мала, як він налаштований, може, нервується, збирається кинутися на мене? У них же немає виразів обличчя, як у ссавців. А я ж і у ссавцях не дуже-то тямлю.

А тоді гупнули затягнуті сіткою двері, і я почувала, як мама гукає:

— Саманто! Саманто, ти приїхала!

— Привіт, мам, — я не відривала очей від птаха. — Ти знаєш, що в тебе завелись дворові грифи?

— Не зважай. Це тієї леді, що ото далі по вулиці, — сказала мама.

Я повернулась і витріщилась на неї.

— Як це?

— Ой, ну вони не те щоб їй належать. Там просто дерево, — вона махнула рукою в кінець вулиці. — Ой, та байдуже, я потім поясню. Не хвилюйся, вони сумирні.

— Хіба вони не блюють, коли сердяться?

Це був єдиний відомий мені факт про грифів, та й то лише тому, що мій ексбойфренд якось підійшов занадто близько до одного й дізнався про це безпосередньо. Озираючись назад, мушу визнати: гриф, скоріше за все, знав, що робить, і вчинив правильно.

— А, так! — засяяла мама. — Одного збудило на бігля Голдбергів.

На щастя, саме цей гриф, схоже, не збирався блювати. Я обережно позадкувала, а коли між нами опинилася машина, повернулась і обійняла маму.

— Я така рада тебе бачити, люба! — сказала вона.

А я нічого не сказала, бо помітила, що мама, відколи я востаннє її бачила, просто жахливо схудла. Жінки у нашій родині або товсті, або скелети. Скидалося на те, що за минулий рік мама різко поміняла тип, до якого належала. Тепер, обіймаючи її, я могла намацати всі ребра і хребці.

— Господи боже, мамо, — сказала я, роблячи крок назад. — Що з тобою? У тебе ж не рак чи щось таке?

(Тактовність. У мене її нема.)

— Ні, ні, — мама всміхнулась, та обличчя в неї було так само худе, як і вона вся, тож я вже й не могла сказати, чи розхвилювалась вона, чи то просто довкола губів додалося зморщок. — Я в порядку. А ти надовго приїхала?

— Ой, не знаю. На розкопках знайшли людські рештки, тож нас усіх вигнали у відпустку, поки там не розберуться.

— Співчуваю, — мама витягла з машини одну з моїх спортивних сумок. — Я ж бо знаю, як ти любиш працювати в полі.

— Так. Обіцяли, що скоро знову покличуть. Сподіваюся, це не забере багато часу.

Я археонтомологиня. Так, ви про мене не чули, нічого страшного. Я вивчаю комах в археологічних рештках. Втім, якщо ви займаєтесь чимось подібним, то, певно, ви про мене чули, бо нас таких дуже й дуже мало. І тоді ви абсолютно точно мали б чути про докторку Вілкокс, мою шефіню, яка провела всю ту блискучу дослідницьку роботу з личинками борошноїда суринамського, котрих знайшли в коморі епохи вікінгів.

Я майже завжди сиджу в кімнаті й просіюю пилюку з розкопів, вишукуючи в ній висушені тільця комах, або ж розглядаю світліни висохлих комашиних панцирів і граюся з яскравістю та контрастом, щоб розібрати якнайбільше деталей. На розкопки я потрапляю не дуже часто, а для мене це значно цікавіша робота. Моя пряма спеціальність — індіанські сміттеві насипи епохи палеоліту в північно-західному тихоокеанському регіоні, але зразки ґрунту я отримую з усієї країни, бо, як я вже казала, нас не так і багато.

Цього разу до мами мене привели розкопки. Початок сезону, обіцянка моря часу, впродовж якого я зможу копатися в землі, а не витріщатися на фото. Я повідомила сусідам по квартирі, що найближчі пів року мене не буде, вивезла меблі у сховище й вирушила бавитися у сміттевих насипах епохи палеоліту. А тоді, як я щойно сказала мамі, хтось знайшов у розкопі людські рештки.

На третій день початку серйозних робіт, уявіть собі!

Експедиція накрилася. Весь проєкт довелося поставити на паузу, бо комісії зі збереження спадщини корінних американців треба розібратися, до якого племені належав кістяк і чи може він мати живих родичів, що захочуть гідно його поховати. Звісно ж, декотрі археологи гірко нарікають на правила,

що діють у таких випадках, але особисто мені не хочеться непоштиво обійтися з чиймись предками. Це грубо. Та й просто некрасиво.

Я завжди віддам перевагу купі сміття, а не могилі. Могила може розповісти про те, як люди готувалися постати перед лицем смерті. А от купи сміття розповідають, як вони жили насправді. Проблема полягала тільки в тому, що я вже оголосила про свою піврічну відсутність і сусіди по квартирі здали мою кімнату якомусь студенту за обміном. Крім того, я й гадки не мала, коли закінчиться вся ця історія з рештками — інколи з таким вдається розібратися за кілька тижнів, якщо всі сторони дуже стараються знайти спільну мову, а інколи це тягнеться роками, й тоді особа, відповідальна за розкопки, скаже вам робити щось інше, а з вами потім зв'яжуться. Тож я зателефонувала мамі й сказала, що мушу ненадовго повернутися додому, і вона заметалася між хвилюванням та радісним збудженням, що, власне, її нормальний стан.

— Я така рада тебе бачити, любя! — повторила вона, кидаючи через плече стурбований погляд. Зморшка між її бровами поглибшала, відколи ми бачилися востаннє. — Просто було б краще, якби ми зустрілись не тут.

— Не тут?

Чути таке було вкрай дивно.

— Ой, ну ти знаєш, — вона відчинила двері й махнула рукою, щоб я проходила.

Я, навантажена одягом ідесь половиною всього, чим узагалі володіла, прошкандибала повз і зі стогоном поставила сумки.

— Хух...

— Я про те, що розкопки скасували, — мама знов обійняла мене. Та мені здалося, що вона хотіла сказати щось інше.